

Η ΟΓΔΟΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (1881-1961)
ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΩΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΙΝ
ΠΡΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΥΤΗΝ

ΤΑ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΣΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΕΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

ΣΠΥΡΙΑΩΝΟΣ Φ. ΑΡΓΥΡΟΥ

ΣΠΥΡΙΑΩΝ Φ. ΑΡΓΥΡΟΣ

Μία από τὰς ἐπισημοτέρας ἡμερομηνίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐθνικῆς μας Παλιγγενεσίας καὶ μετέπειτα εἶναι καὶ ἡ 24 Μαΐου 1881, ὅταν ὑπεγράφη εἰς τὴν Βασιλίδα τῶν Πόλεων ἡ ταυτόχρονος σύμβασις περὶ ἐπεκτάσεως τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων.

Κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑλληνικὴ πατρίς ἐμεγαλύνθη ἀκόμη περισσότερον ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρὸ 17 ἐτῶν (1864) προσάρτησιν τῶν Ἰονίων νήσων, κατεχώρισεν ἡ μεγαλὸνμος Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία τῶν Θεσσαλῶν εἰς δελτία 85 καὶ ἐπόμε. τοῦ ἀξιολόγου καὶ καλλιτεχνικωτάτου ὀγκώδους τεύχους, μοναδικοῦ διὰ τὰ ἑλληνικὰ ἐκδοτικὰ χρονικά, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν αὕτη ἐπὶ τῇ πεντηκονταετίᾳ (1881-1931) μὲ τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργατικότητα καὶ ἐκπλήσσοσαν ἰκανότητα τοῦ τότε καὶ ἤδη γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἐνώσεως κ. Σωκράτους Βαμβάκου.

Ἦδη ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ὀγδοηκονταετίας (1881-1961) καταχωρίζομεν κατωτέρω ἐν συντόμῳ περιλήψει τὰ προηγηθέντα τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου γεγονότος.

Κατὰ τὸ 1878 συνῆλθεν ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πολυθρῦλῆτου, τοῦ δικαίως ἐπονομασθέντος «σιδηροῦ» Ἀρχικαγκελαρίου τῆς Γερμανίας Πρίγκηπος Βίσαρκ συνεδρίου τῶν Μεγάλων Δυνάμεων πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, καθ' ὅσον ἡ Ἀγγλία, ἀντιτιθεμένη εἰς τὴν φιλοπόλεμον πολιτικὴν τῆς Ρωσίας, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιρροὴ διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς μεγάλης Βουλγαρίας ἐπεξετεινέτο ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, προέτεινε τὴν σύγκλησιν τοῦ συνεδρίου τούτου πρὸς τροποποίησιν τῆς ἀνωτέρω συνθήκης.

Καὶ ἡ μὲν Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Βήκονσφηλδ μὲ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν μαρ-

Οἱ ἀντιπρόσωποι Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας καὶ οἱ ἐκπρόσωποι Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, οἱ ὅποιοι ὑπέγραψαν πρὸ 80 ἐτῶν τὴν Ἐνωσιν τῆς Θεσσαλίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ φωτογραφία ἐλήφθη εἰς τὸν Βόλον.

Δικηγόρος καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς γεννηθεὶς τὸ ἔτος 1899 εἰς Παξοὺς τῆς Κερκύρας. Συνέγραψε ἱστορικὰ ἔργα μεγίστης ἱστορικῆς σημασίας, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ σπουδαιότερα εἶναι: 1) Πολιτικὴ ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου (ἐκδοσις 1941) εἰς τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὸ καθεστῶς τῆς Ἑνετικῆς κατοχῆς, τὸ ὁποῖον διήρκεσε 411 ἔτη (ἀπὸ τοῦ 1386 μέχρι τοῦ 1797) ὡς καὶ τοὺς ἀνέκαθεν ἀγῶνας τῶν Ἑπτανησίων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς Ἐλευθερίας τῶν. 2) Ἡ Πειρατεία. Ἱστορία καὶ θρύλος ἀπὸ τὸ ἔτος 1500 π.Χ. ἕως τὸ ἔτος 1860, ἡ ὁποία ἐξεδόθη εἰς πρώτην ἐκδοσιν τοῦ 1956 καὶ εἰς δευτέραν τὸ ἔτος 1963. Συνεργάτης τῆς ἐφημερίδος «Καθημερινή» ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

κήσιον Σώλσβαρου εἶχεν ἐξασφαλίσει τὴν συνδρομὴν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Βίσαρκ δὲν ὑπεστήριξε τὴν Ρωσίαν, ἠναγκάσθη ἡ τελευταία αὕτη νὰ διακανονίσῃ τὰς μετὰ τῆς Ἀγγλίας διαφορὰς τῆς διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ.

Ὁ Βίσαρκ ἐκάλεσε νὰ παραστῶσιν εἰς τὸ συνέδριον πάσας τὰς δυνάμεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν Συνθήκην τῶν Παρισίων τοῦ 1856 καὶ ἐπὶ πλέον τὴν Τουρκίαν, ἐνῶ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνοδούρου, προέβη διὰ τῆς ἀπὸ 4 Μαρτίου 1878 διακοινώσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Θεόδωρου Δηληγιάννη εἰς τὴν ἐξῆς δῆλωσιν:

«Ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ λάβῃ ὡσαύτως θέσιν ἐν τῷ μέλλοντι συνεδρίῳ ἐν τῇ ιδιότητι τοῦ φυσικοῦ ἀντιπροσώπου τῶν ἐθνικῶν πόθων τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας».

Συγχρόνως καὶ ἀφοῦ διὰ Ρωσικῆς ἐπεμβάσεως ἀπεσοβήθη ἡ διὰ τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρὸς Χαριλάου Τρικούπη ἀντιπροσώπευσις τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Συνεδρίῳ, καθιερτίσθη ἡ ἀντιπροσώπευσις ἐκ τῶν Θ. Δηληγιάννη Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πρεσβευτοῦ Α. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν Ἀγγέλου Βλάχου, ἥτις καὶ τὴν 27 Μαΐου 1878 ἀνεχώρησε διὰ Βερολίνον.

Τὸ Συνεδριὸν συνῆλθεν τὴν 1)13 Ἰουνίου 1878 εἰς τὸ Γερμανικὸν Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Βίσαρκ καὶ ἀφοῦ ἡσχολήθη μὲ γενικώτερα ζητήματα, προκειμένου νὰ συζητηθῇ τὸ 15^{ον} ἄρθρον τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγ. Στεφάνου ἀφορῶν τὴν ὀργάνωσιν τῆς διοικήσεως εἰς Ἡπειρον, Θεσσαλίαν καὶ Κρήτην, ἀπεφασίσθη νὰ ἀκουσθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσώπευσις.

Πράγματι τὴν 17)19 Ἰουνίου ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον αὐτοῦ ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσώπευσις, ὅπου ὁ ἀρχηγὸς τῆς Θ. Δηληγιάννης ἀνέγνωσε μακρὸν ὑπόμνημα συνηγορῶν

ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῆς Κρήτης, Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ἡ μεγέθυνσις τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου, ὅπερ ἀνέλαβεν ἡ Εὐρώπη δημιουργήσασα αὐτό, ἀλλ' ἡ προσάρτησις τῶν ὁμόρων ἐπαρχιῶν θὰ συνέφερε καὶ εἰς τὴν Τουρκίαν, καθ' ὃ αἴρουσα τὰς ἀφορμὰς τῶν ταραχῶν αὐτῆς, σπουδαίως θὰ συνέβαλε εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς καὶ θὰ κατέπαυον τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα διετάραζαν τὰς σχέσεις τῆς ἀγαθῆς γειτονίας, ἃς προσεπάθει πάντοτε νὰ τηρήσῃ ἡ Ἑλλάς».

Μετὰ τοῦτο ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ραγκαβῆς ὅστις συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν ἀνωτέρω καὶ μετὰ τὴν δήλωσιν τοῦ Βίσμαρκ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ὑπόθεσις θέλει τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ εἰς τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου, ἀπεσύρθη ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία, ἥτις καὶ δὲν ἐκλήθη πλέον ἐνώπιον αὐτοῦ.

Τὰ Ἑλληνικὰ ζητήματα συνεζητήθησαν εἰς τὸ Συνέδριον κατὰ τὴν ΙΓ' Συνεδρίαν τῆς 5 Ἰουλίου καὶ τὴν 13 τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ ἔτους 1878, τὸ Βερολίνειον Συνέδριον ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας του καὶ δι' αὐτοῦ ἀνεθεωρήθη τὸ διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Ἀγ. Στεφάνου δημιουργηθὲν εἰς Ἀνατολὴν καθεστῶς, καὶ ὠρίσθη ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ἰταλία καὶ Ρωσία θὰ ἐπιδιώξωσι, ὅπως ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία διακανονίσωσι μεταξὺ τῶν τὴν διαμόρφωσιν τῶν νέων συνόρων.

Οὕτω πως ἐπεδίδοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου, δηλ. ὁ νομὸς τῆς Ἄρτης καὶ ἐν Ἑλλάδι αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου ἐχαιρετίσθησαν χαρμῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κουμουνδούρου, ἡ ἀντιπολίτευσις ὅμως ὑπὸ τὸν Χαρίλαον Τρικούπην, ἐθεώρησε τὴν παραχώρησιν ταύτην πενιχρὰν καὶ ἀμφιβόλου πραγματοποιήσεως.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουμουνδούρου ἐπεζήτησε τὴν ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν μετὰ τῆς Τουρκίας διὰ τὸν ταχύτερον

διακανονισμόν τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συνεδρίου, ἡ δὲ Τουρκία διώρισε δύο ἀντιπροσώπους οἵτινες μετέβησαν μὲν εἰς Πρέβεζαν, ἀλλὰ οὐδὲν ἐκεῖ κατωρθώθη καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη ἔματαιώθη.

Ἀλλὰ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Βίσμαρκ συνήλθον αἱ ἀντιπροσωπείαι Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν ἐν αὐτῇ πρεσβευτῶν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ ἐπετεύχθη τὴν 4 Ἰουνίου 1880 συνδιάσκεψις πρὸς ὀριστικὴν διευθέτησιν τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ ζητήματος.

Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ ἐναλλασσόμεναι Κυβερνήσεις τοῦ Κουμουνδούρου καὶ τοῦ Τρικούπην ἐφρόντιζον διὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος, ἡ δὲ Ἑλλάς συγκροτήσασα στρατὸν 40.000 ἀνδρῶν, ἠπέλει εἰσβολὴν εἰς τὰ ἐπιδικασθέντα ἐδάφη, οὕτω δὲ ἐπετεύχθη τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1881 πρεσβευτικὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδιάσκεψις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Τουρκία ἀπεδέχθη τὴν παραχώρησιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἄρτης.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐγένετο ἀποδεκτὴ κατὰ τὴν 31^{ην} Μαΐου 1881 ὑπὸ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Κουμουνδούρου, τὴν ὁποίαν ἀνεκοίνωσαν ἐν Ἀθήναις οἱ Πρεσβευταὶ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ οὕτω πως ἐδάφη Ἑλληνικὰ ἐκτάσεως 12.500 τετραγ. χιλιομ., κατοκούμενα ὑπὸ 300.000 ἑλληνικῶν ψυχῶν προσηρτήθησαν ὀριστικῶς πλέον εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα.

Καὶ ὅταν τὴν 18^{ην} Ἰανουαρίου 1882 ἤρχισεν ἡ ἐνάτη περίοδος τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς ἐκ τῶν 26 βουλευτῶν τῶν νέων χωρῶν οἱ 22 ἐξ αὐτῶν προσεχώρησαν εἰς τὸ κόμμα τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός Χαρ. Τρικούπην καὶ ἔκτοτε ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἡπειρος ἀπετέλεσαν ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς μεγεθυνθείσης Ἑλληνικῆς Πατρίδος καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες μὲ χαρμόσυνον τόνον ἐορτάζουσιν τὴν ὀγδοηκονταετηρίδα τῆς συμπληρώσεως τοῦ μεγάλου τούτου καὶ ἀξιωμαθημένου ἐθνικοῦ γεγονότος.

Πῶς εἶδαν τὴν ἐπιστράτευσιν τοῦ 1878 οἱ γελοιογράφοι τῆς ἐποχῆς.

